

TEKST ANOUK KEMPER

Zoveel mensen, zoveel kunst, zoveel interpretaties. We luisteren stiekem naar de gesprekken van museumbezoekers en ontdekken dat mensen het zelden eens zijn over wat kunst is. Deze keer: de elektriseermachine van Wimshurst, in het Teylers Museum (Haarlem).

Het Teylers Museum in Haarlem toont niet alleen schilderkunst, maar beschikt ook over mineralen, fossielen en honderden meetkundige instrumenten. Een van die instrumenten is de elektriseermachine van Wimshurst, gemaakt door de Britse uitvinder James Wimshurst.

De machine was de eerste in zijn soort die naar behoren werkte en werd, eind negentiende eeuw, voornamelijk gebruikt voor het activeren van röntgenbuizen. Die buizen werden op hun beurt gebruikt voor het maken van röntgenstraling. Hier uitleggen hoe de elektriseermachine precies werkt duurt veel te lang en is ongetwijfeld ook saai. Dus in het kort: er kan statische elektriciteit mee worden opgewekt. Tegenwoordig wordt het apparaat gebruikt om museumbezoekers onder stroom te zetten. Wij keken even hoe dat ging.

Een groep van zo'n vijftien mensen is razend benieuwd naar wat er komen gaat. Het wachten is op museummedewerker Erik. Want, zo zeggen collega's: 'hij vindt dit heel leuk om te doen.' Zodra Erik is gearriveerd, legt hij een plastic plaat met rubberen noppen op de grond. Daar mag de eerste vrijwilliger op gaan staan. Wie durft? Erik, een vrolijke man van rond de zestig, kijkt in het rond. Zoekend naar een hoofd met lang, fijn haar. Het liefst vers gewassen. 'Dan zie je het best dat de haren overeind gaan staan, omdat ze statisch worden.'

Een moeder, geheel gekleed in het groen, zegt tegen haar jongste zoon dat hij op de plaat kan gaan staan. Zijn oudere broer, ook op basisschoolleeftijd: 'Nee, zijn haar is niet gewassen. Het is vies.' Hun streng uitziende vader gebaart dat ze stil moeten zijn. Alle ogen zijn gericht op een slank meisje van begin twintig. Haar lange, bruine haar doet ieders ogen verwachtingsvol twinkelen. Ze neemt plaats op de plaat en houdt een deel van de machine vast. Ze kijkt naar haar eigen haar in de spiegel. 'Er gebeurt niks. Mijn haar is ook helemaal niet zo fijn hoor.' Toch gaan er een paar haren de lucht in, onder luid 'oohs' en 'aahs' van een clubje vrouwen. De strenge vader is niet onder de indruk: 'Dit is toch allemaal niet zo ingewikkeld? Gewoon draaien aan die machine en wachten op de vonk.'

Een vrouw uit het clubje, begin vijftig met een kek jasje en dito kapsel fungeert als 'ontlader'. Ze raakt het meisje met één vinger aan en krijgt meteen een schok. Haar lach is aanstekelijk. 'Wat eng! Ben ik nu elektrisch geladen?' Dat is ze niet. Een man, wit pluishaar en rond de zestig, recht zijn schouders. Dit kan hij.

Je ziet aan museummedewerker Erik dat hij al weet dat het niet gaat werken met dit haar ('te kort'), maar toch draait hij geduldig aan de elektriseermachine van Wimshurst. Pats! 'Was dit het?' De man laat zijn schouders weer hangen.

Met je CJP-pas krijg je € 3,50 korting in het Teylers Museum.